

PL

PL

PL

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 13.11.2008
KOM(2008) 781 wersja ostateczna

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO ORAZ
KOMITETU REGIONÓW**

Drugi strategiczny przegląd sytuacji energetycznej

**PLAN DZIAŁANIA DOTYCZĄCY BEZPIECZEŃSTWA ENERGETYCZNEGO I
SOLIDARNOŚCI ENERGETYCZNEJ UE**

{SEC(2008) 2870}

{SEC(2008) 2871}

{SEC(2008) 2872}

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO ORAZ
KOMITETU REGIONÓW**

Drugi strategiczny przegląd sytuacji energetycznej

**PLAN DZIAŁANIA DOTYCZĄCY BEZPIECZEŃSTWA ENERGETYCZNEGO I
SOLIDARNOŚCI ENERGETYCZNEJ UE**

1. WPROWADZENIE

Nowa polityka UE w zakresie energii i środowiska naturalnego, która została uzgodniona przez Radę Europejską w marcu 2007 r.¹, ustanawia perspektywiczny program działań politycznych zmierzających do osiągnięcia trzech głównych celów wspólnotowej polityki energetycznej, tj. zrównoważonego wytwarzania energii oraz konkurencyjności i bezpieczeństwa dostaw. Aby cele te mogły zostać wprowadzone w życie, UE zobowiązała się do zrealizowania do 2020 r. inicjatywy „20-20-20”: tj. do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych o 20 %, zwiększenia udziału energii odnawialnej w całkowitym zużyciu energii do 20 % (obecnie udział ten wynosi 8,5 %) oraz zwiększenia efektywności energetycznej o 20 %.

Realizując to zobowiązanie, we wrześniu 2007 r. Komisja przedstawiła trzeci pakiet legislacyjny dotyczący wewnętrznego rynku energii², który ma zapewnić skuteczniejszą konkurencję i stworzyć warunki sprzyjające inwestycjom, dywersyfikacji dostaw i ich bezpieczeństwu. Konkurencyjny rynek energii ma fundamentalne znaczenie dla osiągnięcia celów inicjatywy „20-20-20”. W styczniu 2008 r. Komisja przedstawiła wnioski w sprawie zmiany dyrektywy dotyczącej systemu handlu uprawnieniami do emisji (ETS) w odniesieniu do lat 2013-2020, decyzji w sprawie wspólnych starań o ograniczenie emisji dotyczącej sektorów nieobjętych ETS oraz nowej dyrektywy w sprawie odnawialnych źródeł energii, które stworzą bezpieczny i przewidywalny klimat inwestycyjny dla przemysłu UE³. Parlament i Rada wyraziły wolę szybkiego przyjęcia tych wniosków.

Nowa polityka energetyczna Europy radykalnie zmieni perspektywy energetyczne UE. Pakiet, o którym mowa powyżej, zmniejszy zużycie energii w UE aż o 15 % w 2020 r. i doprowadzi do zmniejszenia przewidywanego importu energii o maksymalnie 26 %, w porównaniu do scenariusza nieuwzględniającego inicjatywy „20-20-20”⁴. UE podejmie tym samym pierwsze działania w celu przerwania błędnego koła napędzanego ciągle rosnącym zużyciem energii i jej zwiększającym się importem, które prowadzą do odpływu coraz większej części PKB UE w formie zapłaty dla producentów energii. Europa importuje obecnie 54 %⁵ energii. Według

---

¹ Konkluzje Prezydencji, Rada Europejska, marzec 2007 r.

² COM(2007)0528-32

³ COM(2008) 30

⁴ Dane na podstawie porównania scenariusza zakładającego prowadzenie nowej polityki energetycznej w warunkach wysokich cen ropy naftowej ze scenariuszem bazowym zakładającym umiarkowane ceny ropy naftowej. Więcej informacji na temat wszystkich danych statystycznych, projekcji i analiz scenariuszy wykorzystanych w niniejszym przeglądzie znajdują Państwo w towarzyszącym mu dokumencie roboczym służb Komisji „Europe's current and future energy position: demand – resources – investment” (Obecna i przyszła sytuacja energetyczna Europy: zapotrzebowanie, zasoby, inwestycje).

⁵ Eurostat, 2006 r.

tegorocznych cen energii wartość tego importu wynosi w przybliżeniu 350 mld EUR, tj. ok. 700 EUR rocznie na każdego obywatela UE. Handel energią ma wprawdzie pozytywne aspekty, ale europejski system energetyczny potrzebuje najbardziej efektywności energetycznej, zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych oraz dywersyfikacji źródeł i dostaw energii. Dzięki przyjęciu pakietu „20-20-20” UE przygotowuje się do podjęcia kolejnych ważnych kroków w kierunku bardziej zrównoważonej, bezpiecznej i bazującej w większym stopniu na nowych technologiach polityki energetycznej, która przyczyni się do tworzenia dobrobytu i nowych miejsc pracy w UE.

Realizacja wszystkich trzech celów leżących u podstaw nowej polityki energetycznej UE, tzn. zrównoważonego wytwarzania energii oraz konkurencyjności i – co najważniejsze – bezpieczeństwa dostaw, wymaga jednak pewnych dodatkowych działań. Jako przykład można wskazać prognozy, zgodnie z którymi UE pozostanie zależna od importowanej energii (ropy naftowej, węgla, a zwłaszcza gazu) jeszcze przez wiele lat. Ponieważ wydobywanie paliw kopalnych w Europie spada, spodziewane jest, że wielkość importu netto paliw kopalnych w 2020 r. będzie zbliżona do obecnej, nawet gdy uda się w pełni wdrożyć zasady polityki klimatycznej i energetycznej UE.

Średnioterminowe trendy w światowym zużyciu ropy naftowej i gazu wskazują na trwałe, silny wzrost popytu, zwłaszcza ze strony krajów rozwijających się, przy jednoczesnej koncentracji jeszcze niewykorzystanych zasobów i mocy produkcyjnych w rękach nielicznych podmiotów. Trendy te znajdują swoje odzwierciedlenie w niedawnych dużych wzrostach cen i w zmienności rynków ropy naftowej i gazu.

W przypadku UE największe zagrożenie jest związane z rynkiem gazu, ponieważ kilka państw członkowskich jest uzależnionych od jednego dostawcy gazu. O wrażliwości bezpośredniego zaopatrzenia UE w energię przypominają incydenty polityczne w państwach dostawcach lub państwach tranzytowych, wypadki, klęski żywiołowe czy też skutki zmian klimatycznych.

Każde państwo członkowskie ponosi wprawdzie samodzielną odpowiedzialność za własne bezpieczeństwo dostaw, ale podstawową cechą członkostwa w UE jest solidarność pomiędzy państwami członkowskimi. W przypadku wewnętrznego rynku energii rozwiązania krajowe są często niewystarczające. Strategie mające na celu dzielenie ryzyka i jego dywersyfikację oraz optymalne wykorzystanie siły politycznej, którą reprezentują państwa członkowskie UE działające wspólnie na arenie międzynarodowej, mogą okazać się skuteczniejsze niż rozproszone działania krajowe. Z powyższych względów bezpieczeństwo energetyczne jest przedmiotem wspólnego zainteresowania UE.

W świetle opisanych powyżej trendów światowych, UE powinna podjąć działania w celu zabezpieczenia przyszłości energetycznej Europy i ochrony swoich podstawowych interesów energetycznych. Konieczne jest wzmożenie przez nią wysiłków w celu opracowania skutecznej zewnętrznej polityki energetycznej, wypracowania jednolitego stanowiska („mówienia jednym głosem”), określenia infrastruktury o największym znaczeniu dla bezpieczeństwa energetycznego UE, a następnie zagwarantowania, że taka infrastruktura powstanie, oraz spójnego działania na rzecz pogłębienia partnerstwa UE z najważniejszymi dostawcami energii, krajami tranzytowymi i konsumentami.

Inne niezbędne działania obejmują pełne wykorzystanie możliwości wytwarzania energii, jakie oferują morza i oceany, szybki rozwój systemu transportu w UE i dokonanie faktycznych postępów w tworzeniu wzajemnych połączeń na europejskim rynku energii. Najważniejszym priorytetem w tym zakresie jest przyjęcie i szybkie wdrożenie pakietu „20-20-20”. W tym kontekście Komisja proponuje **Plan działania dotyczący bezpieczeństwa energetycznego i solidarności energetycznej UE**, który stanowi główny element niniejszego

drugiego strategicznego przeglądu sytuacji energetycznej i dopełnia zaproponowane wcześniej działania, umożliwiając osiągnięcie wszystkich trzech głównych celów wspólnotowej polityki energetycznej.

Niniejszy strategiczny przegląd sytuacji energetycznej stanowi ponadto pierwszy krok w stronę kolejnego etapu europejskiej polityki energetycznej, ponieważ analizuje trudności, które UE może napotkać w latach 2020-2050 i zapoczątkowuje proces wypracowywania odpowiedzi UE na te długoterminowe wyzwania.

2. PLAN DZIAŁANIA DOTYCZĄCY BEZPIECZEŃSTWA ENERGETYCZNEGO I SOLIDARNOŚCI ENERGETYCZNEJ UE

Komisja proponuje pięciopunktowy **Plan działania dotyczący bezpieczeństwa energetycznego i solidarności energetycznej UE** ukierunkowany na:

- potrzeby w zakresie infrastruktury i dywersyfikację dostaw energii;
- stosunki zewnętrzne w dziedzinie energii;
- zapasy ropy naftowej i gazu oraz mechanizmy reakcji w sytuacjach kryzysowych;
- efektywność energetyczną;
- optymalne wykorzystanie własnych zasobów energetycznych UE.

2.1. Wspieranie rozwoju infrastruktury, która jest niezbędna z perspektywy potrzeb energetycznych UE

Rynek ropy naftowej jest płynnym rynkiem międzynarodowym, natomiast dostawy gazu są uzależnione przede wszystkim od stałej infrastruktury rurociągowej. Obecnie aż 61 % całkowitego wewnętrznego zużycia brutto gazu w UE pochodzi z importu. 42 % importowanego gazu jest sprowadzane z Rosji, 24 % z Norwegii, 18 % z Algierii, a 16 % z innych krajów (z tego ostatniego źródła sprowadzany jest głównie gaz ziemny skroplony)⁶. Z uwagi na stale malejące wydobycie gazu w UE spodziewany jest wzrost udziału importu z obecnych 61 % do 73 % w 2020 r.⁷.

Na poziomie UE powyższe proporcje dostaw są dostatecznie zdywersyfikowane. Obraz dostaw na poziomie krajowym wygląda jednak inaczej, ponieważ kilka państw członkowskich, z przyczyn historycznych, sprowadza 100% gazu od jednego dostawcy. Wzajemne połączenia i solidarność w ramach rynku wewnętrznego stanowią nie tylko naturalną cechę zintegrowanego systemu rynkowego, ale są również konieczne, aby możliwe było dywersyfikowanie i ograniczanie ryzyka poszczególnych uczestników tego rynku. UE powinna zatem podjąć konkretne działania w celu doprowadzenia do większej dywersyfikacji dostaw gazu na tych rynkach.

Realizacja celów wspólnotowej inicjatywy „20-20-20” i zagwarantowanie tym samym wszystkim obywatelom UE zaopatrzenia w energię elektryczną i gaz wymagają ponadto wprowadzenia w przyszłych latach i dziesięcioleciach poważnych zmian w wewnętrznej infrastrukturze energetycznej UE. Innym wymogiem są przejrzyste i stabilne warunki ramowe w odniesieniu do UE oraz krajów trzecich, które pozwolą przedsiębiorstwom korzystać z

---

⁶ Eurostat, 2006 r.

⁷ Scenariusz zakładający prowadzenie nowej polityki energetycznej w warunkach wysokich cen ropy naftowej; zob. przypis 4.

nowych możliwości inwestycyjnych. W celu nadania tempa tym zmianom, niezbędne będą zdecydowane działania na szczeblu Wspólnoty.

Komisja proponuje w związku z powyższym, aby jako wspólnotowe priorytety przyjęto sześć następujących najważniejszych działań w dziedzinie infrastruktury.

- Priorytetowe znaczenie ma połączenie ostatnich odizolowanych rynków energii w Europie. Komisja, działając wraz z zainteresowanymi państwami członkowskimi i w bliskiej współpracy z krajowymi regulatorami energetyki, opracuje w 2009 r. plan **bałtyckich połączeń międzysieciowych**, obejmujący gaz, energię elektryczną i magazynowanie. W planie tym zostaną wskazane najważniejsze brakujące elementy infrastruktury, które są niezbędne do wzajemnego połączenia regionu Morza Bałtyckiego z resztą UE (w ten sposób region ten będzie miał zagwarantowane bezpieczne i zdywersyfikowane dostawy energii), a także działania, w tym finansowanie, konieczne do zrealizowania tego projektu. Podczas opracowywania planu należy uwzględnić w należyтым stopniu efektywny rozwój rynku oraz wkład efektywności energetycznej i odnawialnej energii w zwiększanie bezpieczeństwa dostaw. Prace nad planem zostaną podjęte niezwłocznie, w ramach grupy wysokiego szczebla powołanej wspólnie z zainteresowanymi państwami członkowskimi. W drugiej połowie 2009 r. zostanie zwołany regionalny szczyt, który zainauguruje realizację planu.
- Konieczne jest zbudowanie **południowego korytarza gazowego**, którym byłby dostarczany gaz ze źródeł leżących w regionie Morza Kaspijskiego i na Bliskim Wschodzie. Korytarz ten mógłby w przyszłości zaspokajać znaczną część potrzeb UE. Jest to jeden z najważniejszych priorytetów UE w dziedzinie bezpieczeństwa energetycznego. Konieczna jest współpraca Komisji i państw członkowskich z zainteresowanymi krajami, m.in. partnerami takimi jak Azerbejdżan, Turkmenistan, Irak i państwa Maszreku, której nadrzędnym celem będzie szybkie uzyskanie wiążących zobowiązań dotyczących dostaw gazu i budowy rurociągów, które umożliwią zrealizowanie wszystkich etapów budowy korytarza gazowego. W dłuższej perspektywie czasowej, o ile pozwoli na to sytuacja polityczna, drugim poważnym źródłem dostaw dla UE powinny stać się inne kraje regionu, np. Uzbekistan i Iran.

Zbadane zostaną możliwości wprowadzenia systemu zakupów zbiorczych gazu kaspijskiego („Caspian Development Corporation”), z pełnym poszanowaniem prawa konkurencji i innych przepisów UE. Tranzyt gazu rurociągami będzie musiał zostać uzgodniony z krajami tranzytowymi, a zwłaszcza Turcją, zgodnie z podstawowymi zasadami określonymi w dorobku prawnym UE i jednocześnie z poszanowaniem stanowiska tych krajów w kwestii ich własnego bezpieczeństwa energetycznego. Komisja zaprosi przedstawicieli zainteresowanych krajów na spotkanie na szczeblu ministerialnym, w celu wypracowania konkretnych rozwiązań i uzgodnienia ram czasowych osiągnięcia porozumienia. Do połowy 2009 r. Komisja zidentyfikuje pozostałe przeszkody utrudniające zakończenie projektu i przedstawi je Radzie i Parlamentowi w **komunikacie na temat południowego korytarza gazowego**.

- **Skroplony gaz ziemny (LNG)** i magazynowanie dostatecznych ilości gazu są ważne dla płynności i dywersyfikacji wspólnotowych rynków gazu. Wszystkie państwa członkowskie powinny mieć zapewnione, bezpośrednio lub za pośrednictwem innych państw członkowskich (na podstawie porozumień solidarnościowych), dostateczne zdolności w zakresie LNG, obejmujące zakłady skraplania gazu zlokalizowane w państwach producentach, czy zlokalizowane w UE terminale LNG i instalacje regazyfikacji na

statkach transportowych. Wymóg ten ma szczególne znaczenie w przypadku państw członkowskich, które w obecnej chwili polegają głównie na jednym dostawcy gazu. W 2009 r. Komisja dokona całościowej oceny sytuacji w zakresie LNG, wskazując słabe punkty, a następnie zaproponuje **plan działania w dziedzinie LNG**.

- W obecnej sytuacji **niezbędne jest dokończenie budowy śródziemnomorskiego pierścienia energetycznego** łączącego Europę z południową częścią regionu Morza Śródziemnego za pomocą wzajemnych połączeń elektrycznych i gazowych. Pierścień taki jest niezbędny m.in. z punktu widzenia rozwoju wielkiego potencjału tego regionu w dziedzinie energii słonecznej i wiatrowej. Wykaz priorytetowych projektów infrastrukturalnych przyjęty podczas poświęconego energii spotkania partnerstwa euro-śródziemnomorskiego, które odbyło się w grudniu 2007 r. na szczeblu ministerialnym, oraz śródziemnomorski plan słoneczny przyjęty w lipcu 2008 r. w Paryżu⁸ zakładają finansowe i polityczne wsparcie UE i stanowią plan realizacji powyższych inwestycji. Najpóźniej w 2010 r. Komisja przedstawi **komunikat na temat śródziemnomorskiego pierścienia energetycznego**, w którym zarysuje plan uzupełnienia brakujących połączeń, obejmujący m.in. kluczowe projekty w odleglejszych regionach, które są ważne dla dywersyfikacji wewnętrznych dostaw energii do UE, m.in. przyszłe połączenia wychodzące z Iraku, Bliskiego Wschodu i Afryki Subsaharyjskiej.
- Priorytetem jest rozwój **przebiegających z północy na południe wzajemnych połączeń elektrycznych i gazowych w Europie Środkowej i Południowo-Wschodniej**, oparty przede wszystkim na inicjatywie nowego europejskiego systemu przesyłowego (NETS), która ma na celu stworzenie wspólnego operatora systemu przesyłu gazu⁹, na pierścieniu gazowym wspólnoty energetycznej, priorytetowych połączeniach międzysieciowych wskazanych przez Radę Ministerialną Wspólnoty Energetycznej w grudniu 2007 r.¹⁰ i paneuropejskim rurociągu naftowym¹¹. Nowy pakiet poświęcony wewnętrznemu rynkowi energii przewiduje ustanowienie oficjalnego dziesięcioletniego planu rozwoju sieci, w którym zostaną wskazane brakujące połączenia i działania konieczne do ich uzupełnienia. Ten etapowy plan zostanie opracowany przez nową europejską sieć operatorów systemów przesyłowych (ENTSO). Komisja będzie współpracować z krajowymi regulatorami energetyki i operatorami systemów przesyłowych, aby pomóc im w przygotowaniu pierwszego takiego planu w 2010 r. (w razie konieczności nawet przed oficjalnym terminem, w którym zaczną obowiązywać trzeci pakiet dotyczący rynku wewnętrznego).
- Kierując się wynikami pracy europejskiego koordynatora oraz komunikatem w sprawie morskiej energii wiatrowej przedstawionym przez Komisję jednocześnie z niniejszym strategicznym przeglądem sytuacji energetycznej, należy opracować **projekt północnomorskiej sieci przesyłowej morskiej energii wiatrowej**, która będzie łączyła ze sobą krajowe sieci elektroenergetyczne w północno-zachodniej Europie, i do której będą mogły podłączać się liczne morskie elektrownie wiatrowe planowane w tym rejonie. Projekt ten będzie stanowić fundament przyszłej europejskiej supersieci, obok śródziemnomorskiego pierścienia energetycznego i bałtyckich połączeń międzysieciowych. Należy w nim wskazać niezbędne działania i harmonogram prac oraz ewentualne szczególne kroki, które należy podjąć. Opracowaniem projektu zajmą się państwa członkowskie i podmioty zaangażowane na szczeblu regionalnym. W razie konieczności otrzymają one wsparcie na poziomie wspólnotowym.

⁸ www.euromedinfo.eu

⁹ www.molgroup.hu/en/press_centre/press_releases/european_energy_infrastructure__ndash__nets_project/

¹⁰ www.energy-community.org/

¹¹ www.ens-newswire.com/ens/apr2007/2007-04-03-03.asp

Komisja będzie zatem wykorzystywać już istniejące instrumenty, aby zapewnić szybkie postępy we wszystkich powyższych działaniach priorytetowych, które zostały już uznane za projekty wymagające wsparcia Wspólnoty, oraz w działaniach w ramach istniejącego programu transeuropejskich sieci energetycznych (TEN-E). Działania Komisji obejmą czynne podejście do współpracy z zainteresowanymi państwami członkowskimi, w celu umożliwienia UE zajmowania jak najbardziej jednolitego stanowiska w międzynarodowych kwestiach energetycznych.

Finansowanie wymienionych powyżej projektów będzie wymagało znacznego wysiłku ze strony wszystkich zainteresowanych stron. W dziedzinie finansowania (zwłaszcza projektów transgranicznych) wymagana będzie bliższa i skuteczniejsza współpraca z sektorem prywatnym i instytucjami finansowymi, głównie Europejskim Bankiem Inwestycyjnym oraz Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju. Prace te wydają się stanowić najważniejszy element odpowiedzi UE na obecny kryzys finansowy, dlatego też należy je przyspieszyć, zgodnie z sugestią zawartą w niedawnym komunikacie Komisji¹², aby m.in. wesprzeć zatrudnienie i przyczynić się do zrekompensowania spadku popytu. Działania takie są bardzo ważne w przypadku niektórych kluczowych zewnętrznych elementów infrastruktury energetycznej, które są obciążone podwyższonym ryzykiem, innym niż handlowe. Coraz większe znaczenie może mieć także rozwój partnerstw publiczno-prywatnych, które zapewnią konieczne wsparcie polityczne i ramy dla dostaw oraz mogą oferować możliwość uzyskania częściowego finansowania ze środków publicznych, gwarancji publicznych lub też innych innowacyjnych form finansowania. W partnerstwach tych mogą uczestniczyć państwa członkowskie, spółki, wspólnotowe instytucje finansowe oraz podmioty publiczne i prywatne z krajów trzecich.

Komisja jest jednak zadania, że istniejące instrumenty są niewystarczające do osiągnięcia dalszych postępów w krótkim czasie. W ramach pierwszego kroku UE powinna zgodzić się na **priorytetową rolę** wymienionych wyżej projektów z dziedziny **bezpieczeństwa energetycznego**.

Drugim krokiem będzie określenie w latach 2009-10 szczegółowych działań (m.in. wskazanie potrzeb finansowych i potencjalnych źródeł finansowania) koniecznych do realizacji tych projektów. Krok ten będzie wymagał bliskiej współpracy Komisji, państw członkowskich, sektora przemysłu, operatorów systemów przesyłowych, krajowych regulatorów energetyki oraz Parlamentu Europejskiego, a wyniki prac zostaną ogłoszone w komunikatach, o których mowa powyżej. W tym kontekście należy podkreślić, że infrastruktura energetyczna będzie eksploatowana przez długi okres. Komisja zagwarantuje, że realizacja tych inwestycji, ich projektowanie i lokalizacja będą uwzględniać zmiany klimatu w perspektywie całego XXI wieku, a czynnik klimatyczny będzie stanowić kluczowy element żywotności ekonomicznej tej infrastruktury. Cała nowa infrastruktura energetyczna UE musi być przystosowana do zmian klimatu.

W ramach trzeciego kroku, który rozpocznie się w 2010 r., ustalone w ten sposób działania powinny zostać wdrożone na szczeblu wspólnotowym i krajowym. Należy podkreślić, że możliwości przyspieszenia realizacji głównych projektów mających znaczenie dla Wspólnoty w ramach programu TEN-E są ograniczone, ponieważ jego roczny budżet wynosi zaledwie 22 mln EUR. Pierwotny instrument TEN-E został opracowany i wprowadzony w życie w czasach, gdy UE liczyła znacznie mniej członków, a skala napotykanych przez nią wówczas problemów energetycznych była nieporównywalna z dzisiejszą. Dlatego też jednocześnie z

---

¹² Komunikat Komisji „Przewycięczenie kryzysu finansowego i wyjście na prostą: europejskie ramy działania”, COM(2008)706 z 29.10.2008 r.

niniejszym strategicznym przeglądem sytuacji energetycznej Komisja przedstawia zieloną księgę, która rozpoczyna debatę nad możliwościami zastąpienia obecnego instrumentu TEN-E nowym instrumentem – **instrumentem na rzecz bezpieczeństwa energetycznego i infrastruktury energetycznej UE**, którego celami mogą być: (i) zakończenie budowy wewnętrznego rynku energii; (ii) zapewnienie rozwoju sieci w stopniu, który pozwoli osiągnąć cele UE dotyczące energii odnawialnej; oraz (iii) zagwarantowanie bezpieczeństwa dostaw energii w UE poprzez wspieranie kluczowych projektów infrastrukturalnych na terytorium UE i w krajach trzecich. Zielona księga rozpoczyna również okres refleksji nad najlepszymi metodami zapewnienia efektywnego korzystania ze wspólnotowych instrumentów finansowych i instrumentów polityki zewnętrznej oraz nad odpowiednim dostosowaniem tych instrumentów w celu osiągnięcia powyższych celów, bez uszczerbku dla planowanego na wiosnę 2009 r. śródkresowego przeglądu instrumentów pomocy zewnętrznej.

W świetle wyników konsultacji, które będą miały miejsce po opublikowaniu zielonej księgi, Komisja rozważy przedstawienie wniosku w sprawie nowego instrumentu na rzecz bezpieczeństwa energetycznego i infrastruktury energetycznej UE, o którym mowa powyżej. Ocenione zostałyby w nim m.in. przyszłe potrzeby w zakresie wspólnotowego finansowania, w tym w odniesieniu do nowych perspektyw finansowych rozpoczynających się w 2014 r.

2.2. Zwiększenie nacisku na kwestie energetyczne w stosunkach międzynarodowych UE

Na całym świecie państwa stają się w coraz większym stopniu współzależne od innych państw w kwestiach energetycznych. Współzależność energetyczna ma wpływ na rozwój, handel, konkurencję, stosunki międzynarodowe i światową współpracę w zakresie zmian klimatycznych. Energia musi otrzymać należyty jej wysoki priorytet polityczny w międzynarodowych stosunkach UE, m.in. w polityce handlowej, porozumieniach handlowych, partnerstwach dwustronnych, umowach o współpracy i stowarzyszeniu oraz w dialogach politycznych. Duże zróżnicowanie interesów energetycznych poszczególnych państw i rosnąca współzależność energetyczna sygnalizują potrzebę stworzenia silniejszych międzynarodowych ram prawnych, które będą opierać się na równowadze zobowiązań i korzyści w sektorze energii i w innych sektorach gospodarki.

Europa dąży do bezpieczeństwa dostaw polegającego na większej przewidywalności i większym zróżnicowaniu ich źródeł, wśród których mogą znajdować się m.in. różne przedsiębiorstwa działające na rynku poszukiwawczo-wydobywczym, natomiast zagraniczne rządy i zewnętrzni dostawcy są w równym stopniu zainteresowani bezpieczeństwem podaży (dotyczy to zwłaszcza inwestorów zaangażowanych w nowe dostawy gazu ze złóż realizowane gazociągami). Strony te potrzebują jasnych i stabilnych zasad funkcjonowania rynku wewnętrznego i takich samych porozumień dotyczących dostępu do rynku europejskiego oraz inwestycji na tym rynku. W niektórych przypadkach istnieje potrzeba pogłębienia zaufania oraz stworzenia prawnie wiążących więzi pomiędzy UE a krajami producentami i krajami tranzytowymi, które przyniosłyby stronom znaczne wzajemne korzyści w dłuższej perspektywie czasu, a taki właśnie horyzont czasowy jest właściwy w przypadku przyszłego finansowania bardziej kapitałochłonnych projektów. UE powinna zatem wykorzystywać wszystkie stojące do jej dyspozycji instrumenty polityki wewnętrznej i zewnętrznej w celu wzmocnienia swoich wspólnych wpływów u partnerów energetycznych oraz w celu zaoferowania im szerokich partnerstw nowego typu. W stosunkach wielostronnych UE powinna kontynuować starania o dalszą liberalizację handlu i inwestycje w sektor energetyczny.

W niektórych przypadkach istnieje już integracja prawna i rynkowa. **Norwegia** została już włączona w wewnętrzny rynek energii jako członek Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Państwo to odgrywa niezwykle ważną rolę, ponieważ zwiększa bezpieczeństwo dostaw gazu (24 % importu UE) i ropy naftowej (16 %) do UE¹³. Stosunki z Norwegią powinny być rozwijane w ramach dwustronnego dialogu energetycznego i poprzez wspólne projekty takie jak wykorzystanie morskiej energii wiatrowej na Morzu Północnym czy eksploatacja bogatych, udokumentowanych już norweskich zasobów. Skuteczna współpraca z Norwegią jest niezbędna z perspektywy bezpieczeństwa energetycznego UE, a zwiększenie do maksymalnego poziomu długoterminowego i zrównoważonego wydobycia ze złóż znajdujących się na norweskim szelfie kontynentalnym jest w interesie zarówno Norwegii, jak i UE.

Wspólnota Energetyczna¹⁴ buduje w Europie Południowo-Wschodniej zintegrowany rynek powiązany z UE. Rynek ten obejmuje rynek wewnętrzny oraz prawo gwarantujące bezpieczeństwo dostaw energii elektrycznej i gazu. Obecnie negocjowane jest rozszerzenie tego rynku również o ropę naftową. Jeżeli oficjalnie rozpoczynające się w listopadzie negocjacje zakończą się powodzeniem, przystąpienie Ukrainy, Republiki Mołdowy i Turcji do Wspólnoty Energetycznej przyspieszy reformy w sektorze energetycznym tych krajów i umożliwi powstanie rozszerzonego rynku energetycznego, który będzie kierował się wspólnymi zasadami i przynosił korzyści wszystkim jego uczestnikom. Członkostwo to powinno pomóc Ukrainie, która jest ważnym krajem tranzytowym, w zmodernizowaniu infrastruktury. We właściwych przypadkach należy również rozważyć nadanie statusu obserwatora innym państwom. Należy również podkreślić, że proces rozszerzenia może odgrywać ważną rolę w rozpowszechnieniu stosowania wspólnotowego dorobku prawnego w systemie energetycznym, co jest zgodne z celami UE w dziedzinie bezpieczeństwa energetycznego i stanowi wkład w bezpieczeństwo krajów przystępujących.

Należy opracować strategię w sprawie **Białorusi**, która uwzględniałaby jej znaczenie jako kraju sąsiedzkiego i tranzytowego.

UE zawarła protokoły ustaleń w sprawie energii z wieloma krajami trzecimi. Europa powinna opracować nowy typ postanowień dotyczących „**współzależności energetycznej**”, które byłyby włączane do umów z **państwami producentami** spoza Europy. Celem tych postanowień powinno być zrównoważenie bezpieczeństwa podaży i bezpieczeństwa popytu. Należy kłaść nacisk na zachęcanie do inwestycji w działalność poszukiwawczo-wydobywczą, ułatwianie budowy niezbędnej infrastruktury, jasne warunki dostępu do rynków (w ramach sektora energii i innych sektorów gospodarki), dialog na temat sytuacji rynkowej i politycznej oraz postanowienia dotyczące rozstrzygania sporów. Niezbędne jest uzgodnienie postanowień dotyczących tranzytu, w celu zagwarantowania normalnych przepływów handlowych, również w okresach napięć politycznych. Rozwiązania mogą obejmować innowacyjne podejścia takie jak wspólne zarządzanie rurociągami (a nawet ich współwłasność) przez przedsiębiorstwa skupiające państwa dostawców, konsumentów i tranzytowe. W odpowiednich przypadkach postanowienia te powinny opierać się na dorobku prawnym UE oraz na zasadach określonych w Traktacie karty energetycznej¹⁵. Postanowienia te powinny przyczyniać się do stworzenia długoterminowych ram politycznych, zmniejszenia ryzyka politycznego i zachęcania prywatnych przedsiębiorstw do podejmowania zobowiązań dotyczących dostaw i tranzytu. Banki europejskie, m.in. Europejski Bank Inwestycyjny oraz Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju, mogą dostarczać finansowania w odpowiedniej

---

¹³ Eurostat, 2006 r.

¹⁴ www.energy-community.org.

¹⁵ www.encharter.org

formie, powiązanego z budową ważnych projektów infrastrukturalnych w krajach trzecich. Szczególnej uwagi wymagają kluczowe zewnętrzne elementy infrastruktury energetycznej obciążone podwyższonym ryzykiem, innym niż handlowe.

Szerszy kontekst stosunków z **Rosją** obejmuje obecnie plan wynegocjowania kompleksowej nowej umowy, która zastąpiłaby umowę o partnerstwie i współpracy z 1997 r. Z perspektywy długoterminowych prawidłowych relacji energetycznych pomiędzy **UE a Rosją** ważne jest pogłębienie umowy z 1997 r. oraz wzmocnienie i rozszerzenie jej podstaw. Rosja pozostanie głównym partnerem energetycznym UE przez długi czas, w związku z tym należy dołożyć większych starań w celu zbudowania tym krajem relacji opartej na zaufaniu. Skonsolidowanie głównych zasad, na których opiera się partnerstwo pomiędzy UE a Rosją, w akcie prawnym byłoby korzystne dla obu stron. Negocjacje mogłyby się w ten sposób przyczynić do ułatwienia reformy i liberalizacji rynku energetycznego w Rosji zgodnie z celami tego państwa, zapewnić stabilność i przewidywalność zapotrzebowania na rosyjski gaz oraz doprecyzować zasady, zgodnie z którymi rosyjskie spółki mogą dokonywać w UE inwestycji w działalność rafineryjną. Umowa z Rosją przyczyniłaby się ponadto do stworzenia wiążących i skutecznych przepisów dotyczących tranzytu przez kontynent paneuropejski, których brak odczuwa się obecnie. Każda z tych pozytywnych zmian stanowiłaby wkład w zwiększenie dywersyfikacji i stabilności zarówno zaopatrzenia Europy, jak i dostaw ze strony Rosji.

W związku z powyższym niezwykle ważne jest opracowanie wiążących prawnie postanowień dotyczących współzależności energetycznej w ramach nowej umowy, która zastąpi umowę o partnerstwie i współpracy. Zadanie to wymagałoby dodania do upoważnień dotyczących nowej umowy upoważnienia do rozpoczęcia negocjacji w sprawie umowy o wolnym handlu. W przeszłości Rosja i UE wiązały negocjacje w sprawie umowy o wolnym handlu z przystąpieniem Rosji do Światowej Organizacji Handlu, ale w ostatnim czasie osiągnięcie wyraźnych postępów w tych negocjacjach stało się mniej oczywiste. Należy ponadto kontynuować dialog energetyczny między UE a Rosją, rozwijać praktyczną współpracę i opracowywać dalsze wspólne projekty. Oparcie relacji energetycznej pomiędzy UE a Rosją na solidnych, wyważonych i uzgodnionych przez obie strony ramach prawnych będzie sprzyjało wzajemnemu zaufaniu i dobremu klimatowi inwestycyjnemu dla projektów poszukiwawczych i infrastrukturalnych.

Podobne podejście powinno zostać wypracowane w stosunkach z państwami **regionu Morza Kaspijskiego**. Rada Europejska nadała wysoki priorytet działaniom na rzecz rozwijania tych stosunków. Z uwagi na zasoby energetyczne posiadane przez te państwa i ich ważną rolę w rozwoju priorytetowej infrastruktury, o której mowa w poprzedniej sekcji, Komisja wykorzysta wszystkie instrumenty do budowy ścisłej współpracy, w tym do umocnienia Procesu z Baku¹⁶, w celu wsparcia autentycznego partnerstwa energetycznego. Ważnym priorytetem jest zacieśnienie więzi ze wszystkimi zainteresowanymi państwami, głównie w formie stosunków dwustronnych.

Dialog energetyczny między UE a OPEC stanowi forum służące wspólnej ocenie czynników powodujących zmiany cen, inwestycji w działalność poszukiwawczo-wydobywczą i rafineryjną, które są potrzebne zarówno w państwach producentach, jak i w państwach konsumentach, oraz skutków rozwoju technologicznego. Dialog ten stanowi potwierdzenie faktu, że działanie na rzecz stałości podaży i przystępnych cen leży we wspólnym interesie państw producentów i konsumentów. Należy kontynuować rozwijanie relacji energetycznych z **Irakiem** i **Radą Współpracy Zatoki** w odniesieniu do

---

¹⁶ ec.europa.eu/dgs/energy_transport/international

węglowodorów, włączając w nie także nowe obszary współpracy takie jak czyste technologie energetyczne. Równolegle rozwijane będą dwustronne stosunki w dziedzinie energii z poszczególnymi państwami należącymi do Rady Współpracy Zatoki.

Należy zacieśnić współpracę z takimi partnerami jak **Australia, Kanada, Japonia i Stany Zjednoczone Ameryki** oraz ze wschodzącymi **krajami konsumentami**, w celu opracowania wspólnego stanowiska w dziedzinie światowego bezpieczeństwa energetycznego, zwiększenia przejrzystości światowych rynków energetycznych oraz rozwiązania kwestii zrównoważonego wytwarzania energii. Trwają prace nad ramami współpracy z państwami takimi jak **Chiny i Indie** (w relacjach dwustronnych i wielostronnych) oraz regionami takimi jak **Ameryka Łacińska i Karaiby**. Rozwijana jest współpraca z alternatywnymi państwami dostawcami, m.in. **Brazylią**, która jest dużym eksporterem biopaliw.

Należy zintensyfikować relacje energetyczne z **Afryką**, a zwłaszcza Afryką Północną, w związku z jej znacznym potencjałem obejmującym szeroki zakres zasobów, poczynając od węglowodorów po ogromne, a jeszcze niewykorzystane zasoby energii odnawialnej. Państwa takie jak **Algieria, Egipt, Libia i Nigeria** sprawdzały się przez długi czas jako ważni dostawcy gazu i ropy naftowej, dlatego też ważne jest doskonalenie stosunków w dziedzinie energii z tymi partnerami. **Transsaharyjski Gazociąg** oferuje UE cenną możliwość dodatkowego zdywersyfikowania szlaków przesyłowych i źródeł energii. UE jest gotowa pomóc w jego budowie za pomocą różnych instrumentów wspólnotowych, w tym współpracy dwustronnej, Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa, Europejskiego Funduszu Rozwoju i Europejskiego Banku Inwestycyjnego. Afrykańsko-europejskie partnerstwo energetyczne z Unią Afrykańską, w połączeniu z regionalnymi wspólnotami gospodarczymi, powinno przyczynić się ponadto do rozwoju głębszego dialogu w dziedzinie energii i do powstania konkretnych inicjatyw. UE dokona oceny coraz większej roli Afryki z perspektywy bezpieczeństwa energetycznego UE i zapewni dostępność odpowiednich środków oraz określi politykę w tej dziedzinie. Regionalna integracja rynków energii elektrycznej oraz wspieranie energii odnawialnej oferuje Afryce wyjątkowe możliwości rozwojowe i Komisja zwiększy działania pomocowe w tych dziedzinach.

Niektórzy z partnerów UE rozważają rozpoczęcie produkcji energii jądrowej, w której to technologii przemysł UE jest światowym liderem, lub rozszerzenia już prowadzonej działalności w tym sektorze. Wiele krajów rozwijających się nie dysponuje obecnie infrastrukturą prawną ani regulacyjną niezbędną do tego, aby bezpieczeństwo stało się priorytetową kwestią leżącą u podstaw wszystkich decyzji dotyczących projektowania, budowy i eksploatacji elektrowni. Niedawno przedstawiono działanie UE na rzecz promowania najwyższych norm **ochrony i bezpieczeństwa jądrowego**¹⁷. W ramach instrumentu współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego UE będzie współpracować z krajami trzecimi i pomagać im w zwiększaniu kultury bezpieczeństwa jądrowego oraz bezpieczeństwa działających elektrowni jądrowych. W przypadku krajów wschodzących planujących budowę elektrowni jądrowych, pomoc UE będzie miała na celu stworzenie kompetentnych i niezależnych krajowych organów regulacyjnych ds. energii jądrowej, które będą zdolne do zagwarantowania przestrzegania międzynarodowych norm bezpieczeństwa jądrowego podczas budowy nowych elektrowni oraz najwyższych norm podczas ich późniejszej eksploatacji.

---

¹⁷ „Bezpieczeństwo jądrowe oraz ochrona materiałów i instalacji jądrowych jako problem międzynarodowy”, COM(2008)312.

Zgodnie z oceną Rady Europejskiej¹⁸, realizacja celów UE wymaga, aby Europa mówiła jednym głosem i działała w sposób jednolity. W swoim ostatnim przeglądzie polityki energetycznej UE Międzynarodowa Agencja Energii¹⁹ wskazała jako działania priorytetowe dla UE stosunki zewnętrzne i bezpieczeństwo energetyczne. Mówienie jednym głosem nie wiąże się z ustanowieniem jednego przedstawiciela Wspólnoty do spraw stosunków zewnętrznych, ale oznacza skuteczne planowanie i koordynację, zapewniające spójność działań i komunikatów zarówno na poziomie Wspólnoty, jak i państw członkowskich. Aby wprowadzić tę zasadę w praktyce, w 2009 r. Komisja wskaże konkretne **mechanizmy niezbędne do zagwarantowania przejrzystości** pomiędzy państwami członkowskimi a UE. Mechanizmy te powinny umożliwić lepsze koordynowanie zmian i planów w zakresie międzynarodowych kwestii energetycznych. Jako działanie dopełniające powyższy mechanizm, Komisja rozważy przedstawienie wniosku w sprawie zmiany rozporządzenia 736/96, zgodnie z którą państwa członkowskie będą miały obowiązek zgłaszać Komisji projekty inwestycji będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty w sektorze ropy naftowej, gazu ziemnego i energii elektrycznej. Zmiana ta będzie służyć dostosowaniu rozporządzenia do współczesnych wyzwań energetycznych. Komisja rozważy optymalne sposoby dalszego rozwijania systemów wczesnego ostrzegania z udziałem sąsiedzkich partnerów energetycznych.

2.3. Optymalizacja zapasów ropy naftowej i gazu oraz mechanizmów reakcji w sytuacjach kryzysowych

Realizacja celów UE w zakresie bezpieczeństwa energetycznego wymaga również maksymalnej skuteczności wewnętrznych mechanizmów kryzysowych i norm bezpieczeństwa. Trzeci element Planu działania dotyczącego bezpieczeństwa energetycznego i solidarności energetycznej UE obejmuje zatem aktualizację i ulepszenie przepisów wspólnotowych obowiązujących w tej dziedzinie.

Od 1968 r. istnieje system obowiązkowych interwencyjnych zapasów **ropy naftowej**²⁰. Państwa członkowskie opracowały różne mechanizmy wdrażania dyrektywy o zapasach ropy: w niektórych zapasy są przechowywane przez rząd, na wzór systemu amerykańskiego i japońskiego, a inne powierzyły to zadanie przemysłowi. System ten okazał się skuteczny w przypadku ograniczonych przerw w dostawach, kiedy to państwa członkowskie podejmowały wspólne działania koordynowane przez Międzynarodową Agencję Energii. Doświadczenie wskazuje jednak, że obecny system można udoskonalić.

Dlatego też jednocześnie z niniejszym strategicznym przeglądem sytuacji energetycznej Komisja proponuje **zmianę prawodawstwa UE dotyczącego systemu interwencyjnych zapasów ropy** w celu jej uspołnienienia z systemem Międzynarodowej Agencji Energii, zwiększenia niezawodności i przejrzystości dostępnych rezerw, wprowadzenia uproszczeń ułatwiających przestrzeganie przepisów i weryfikację oraz wyjaśnienia procedur w zakresie sytuacji nagłych.

UE publikuje obecnie dane na temat poziomu interwencyjnych zapasów ropy odrębnie dla każdego państwa członkowskiego. W przeciwieństwie do Stanów Zjednoczonych Ameryki, UE nie publikuje informacji na temat dodatkowych komercyjnych zapasów ropy przechowywanych w Unii. Z myślą o zwiększeniu przejrzystości rynku ropy naftowej i ograniczeniu skutków przypuszczeń wynikających z niewiedzy, Komisja proponuje, aby UE

¹⁸ Np. Konkluzje Prezydencji, Rada Europejska, marzec 2007 r.

¹⁹ „IEA Energy Policies Review – The European Union”, OECD/IEA, wrzesień 2008 r.

²⁰ http://ec.europa.eu/energy/oil/stocks/index_en.htm

rozpoczęła cotygodniowe **publikowanie zbiorczych informacji na temat poziomu komercyjnych zapasów ropy** znajdujących się w posiadaniu wspólnotowych przedsiębiorstw naftowych.

Komisja dokonała również przeglądu wdrażania i skuteczności dyrektywy dotyczącej **bezpieczeństwa dostaw gazu**²¹. Komisja jest zdania, że istnieją możliwości poprawy obecnych ram prawnych. Potrzebna jest zwłaszcza większa harmonizacja, na szczeblu regionalnym i wspólnotowym, w odniesieniu do norm bezpieczeństwa dostaw oraz środków nadzwyczajnych przewidzianych w ustalonym planie. W obecnej chwili brak jest jednak dostatecznej bazy dowodowej umożliwiającej UE określenie obowiązkowych strategicznych rezerw gazu. Koszt strategicznych rezerw gazu przewyższa co najmniej pięciokrotnie koszt zapasów ropy. Skuteczniejszym podejściem jest działanie na rzecz: rozbudowy i efektywnej, przejrzystej eksploatacji magazynów komercyjnych; zdywersyfikowanych połączeń dostawczych umożliwiających elastyczne przestawienie się – w ramach wewnętrznego rynku UE – na dostawy ciekłego gazu ziemnego lub na sąsiedzkich dostawców; szybkiego zmniejszenia zapotrzebowania za pomocą umów nieciągłych; oraz przestawienia się na inne typy paliwa, zwłaszcza przy wytwarzaniu energii elektrycznej.

Podobnie jak w przypadku sektora naftowego, należy zwiększyć stopień koordynacji reakcji w sytuacjach kryzysowych na poziomie UE, zarówno pomiędzy państwami członkowskimi, jak i w relacjach z państwami dostawcami i państwami tranzytowymi. Należy rozważyć dostosowanie progów, w przypadku którego wymagane jest podjęcie działania na poziomie UE, oraz doprecyzować ustalenia dotyczące rekompensat. Grupa koordynacyjna ds. gazu powinna kontynuować prace nad scenariuszami reakcji na kryzysy powodujące przerwy w zaopatrzeniu w gaz, które mogą mieć miejsce w przyszłości. Biorąc pod uwagę prace powyższej grupy oraz prace Międzynarodowej Agencji Energii i Europejskiego Organu Nadzoru Energii Elektrycznej i Gazu, Komisja przeprowadzi konsultacje z zainteresowanymi stronami w celu przedstawienia w 2010 r. wniosku w sprawie zmienionej **dyrektywy dotyczącej bezpieczeństwa dostaw gazu**.

2.4. Nowe bodźce zachęcające do poprawy efektywności energetycznej

UE zobowiązała się do zwiększenia efektywności energetycznej o 20 % do 2020 r. Do realizacji powyższego celu przyczynią się pozostałe cele UE dotyczące ograniczenia emisji gazów cieplarnianych i energii odnawialnej, a jednocześnie ambitne działania na rzecz efektywności energetycznej będą stanowić ogromną pomoc w osiągnięciu do 2020 r. wspólnotowego celu dotyczącego klimatu, m.in. na podstawie decyzji w sprawie wspólnych starań o ograniczenie emisji dotyczącej sektorów nieobjętych ETS. Środki w zakresie efektywności energetycznej odgrywają zatem niezwykle ważną rolę w zagwarantowaniu osiągnięcia jak najmniejszym kosztem celów klimatycznych i energetycznych, ze szczególnym uwzględnieniem budynków i transportu.

Nie ulega również wątpliwości, że cel dotyczący dwudziestoprocentowego zwiększenia efektywności energetycznej przyczyni się w dużej mierze do osiągnięcia wspólnotowych celów w dziedzinie konkurencyjności i zrównoważonego wytwarzania energii. Zmniejszenie zużycia zasobów dzięki większej efektywności energetycznej stanowi ponadto najtrwalszą metodę zmniejszenia uzależnienia od paliw kopalnych i importu. Środki polepszające efektywność energetyczną oraz ekologiczne technologie mogą również stwarzać nowe

---

²¹ Komunikat w sprawie sprawozdania z oceny dyrektywy 2004/67 dotyczącej bezpieczeństwa dostaw gazu, COM(2008)735.

możliwości w gospodarce, w tym w sektorze MŚP, w kontekście obecnej trudnej sytuacji ekonomicznej. Efektywność energetyczna musi stać się centralnym elementem Planu działania dotyczącego bezpieczeństwa energetycznego i solidarności energetycznej UE.

Dokonano już ważnych postępów w realizacji celu zakładającego zwiększenie o 20 % efektywności energetycznej. Środki te powinny umożliwić zwiększenie efektywności energetycznej o ok. 13-15 %. Dlatego też jednocześnie z niniejszym strategicznym przeglądem sytuacji energetycznej Komisja przedstawia nowy **pakiet z 2008 r. na rzecz efektywności energetycznej** obejmujący inicjatywy w dziedzinie efektywności energetycznej, które przyczynią się do dalszych ważnych postępów na drodze do osiągnięcia powyższego celu:

- Zmiana dyrektywy w sprawie **charakterystyki energetycznej budynków**, mająca na celu rozszerzenie jej zakresu, uproszczenie stosowania i przekształcenie świadectw charakterystyki energetycznej budynków w prawdziwy instrument rynkowy. Dzięki zmienionej w ten sposób dyrektywie przeciętna rodzina będzie w stanie zaoszczędzić setki euro rocznie, nawet po odliczeniu kosztów energooszczędnych instalacji grzewczych i chłodzących oraz materiałów budowlanych.
- Zmiana dyrektywy w sprawie **etykiety efektywności energetycznej**, która obejmowała dotąd tylko sprzęt AGD. Po zmianie dyrektywy oznakowanie byłoby stosowane wobec większej liczby handlowych i przemysłowych produktów wykorzystujących energię oraz stworzone zostałyby zharmonizowane podstawy dla zamówień publicznych i zachęt stosowanych przez państwa członkowskie. Komisja przygotowuje ponadto uaktualnione i nowe klasyfikacje kilku grup produktów. W ramach odrębnego instrumentu prawnego zostanie wprowadzona nowa etykieta energetyczna dla opon samochodowych.
- Zintensyfikowane zostaną działania dotyczące wdrożenia dyrektywy w sprawie **ekoprojektu**. W następnych miesiącach Komisja przyjmie minimalne wymagania w odniesieniu do żarówek (które doprowadzą do stopniowego wycofania żarówek marnotrawiących energię), sprzętu elektrycznego w trybie czuwania i wyłączenia, oświetlenia biur i ulic, zasilaczy zewnętrznych i prostych set-top boksów stanowiących dodatkowy osprzęt do telewizorów. Wkrótce po przyjęciu tego pierwszego pakietu środków przedstawione zostaną środki dotyczące pralek, zmywarek do naczyń, lodówek, kotłów i podgrzewaczy wody, silników i odbiorników telewizyjnych. Wprowadzenie powyższych środków, w połączeniu ze skutkami ekoprojektu i oznakowania, umożliwi zaoszczędzenie 96 mln ton ekwiwalentu ropy naftowej w skali roku 2020 r.²².
- Ważnym priorytetem jest wspieranie **kogeneracji**. Jednocześnie z niniejszym strategicznym przeglądem sytuacji energetycznej Komisja przyjmuje zatem komunikat i szczegółowe wytyczne w sprawie technicznych aspektów wdrażania dyrektywy dotyczącej kogeneracji.
- Komisja opracuje mechanizmy porównawcze i mechanizmy tworzenia sieci służących rozpowszechnianiu najlepszych praktyk. Ważnym krokiem w tym kierunku będzie **porozumienie między burmistrzami**²³. Na cele wprowadzania najlepszych praktyk w całej UE przydzielone zostaną fundusze wspólnotowe (w tym w ramach programu Inteligentna Energia – Europa) oraz, w odpowiednich przypadkach, inne instrumenty

---

²² Dane na podstawie analiz przygotowawczych zgodnie z dyrektywą 2005/32/WE http://ec.europa.eu/energy/demand/legislation/eco_design_en.htm.

²³ http://ec.europa.eu/energy/climate_actions/mayors/index_en.htm

finansowe UE. Temu samemu celowi będzie służyć również nowa inicjatywa na rzecz finansowania zrównoważonej energii, która zostanie uruchomiona wspólnie z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym oraz, w stosownych przypadkach, Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju. Ważnym elementem jest zaprojektowanie i uruchomienie odpowiednich instrumentów finansowych na potrzeby niewielkich inwestycji (takich jak nakłady początkowe właścicieli lub użytkowników budynków), które są często wymagane w ramach projektów zwiększających efektywność energetyczną.

- W ramach programów w dziedzinie **polityki spójności** na lata 2007-13 przydzielono ponad 9 miliardów EUR na cele efektywności energetycznej i energii odnawialnej. Fundusze polityki spójności wspierają wiele różnych działań, w tym zwiększanie efektywności energetycznej w przemyśle, handlu, transporcie i w budynkach publicznych, kogenerację i lokalną produkcję energii, innowacje na rzecz zrównoważonej energii oraz szkolenia w zakresie monitorowania i oceny charakterystyki energetycznej. Obok powyższych działań fundusze spójności wspierają, po spełnieniu określonych warunków, inwestycje zwiększające efektywność energetyczną budownictwa mieszkaniowego w nowych państwach członkowskich. Ponieważ niektóre z tych działań mogą być finansowane w ramach innych pozycji budżetu polityki spójności, takich jak badania i rozwój, rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich czy pomoc techniczna, faktyczne kwoty przydzielone na cele europejskiej polityki energetycznej są znacznie wyższe. Dodatkowe finansowanie na cele programów operacyjnych mogłoby pochodzić z instrumentów finansowych, obejmujących m.in. finansowanie poprzez zaciąganie pożyczek i ze środków własnych, udostępnianych przez grupę EBI (np. poprzez pożyczki w ramach programu strukturalnego) i przez EBOR.
- W przyszłości przedstawiony zostanie **pakiet w sprawie proekologicznego opodatkowania**, stanowiący uzupełnienie pakietu poświęconego energii i zmianom klimatu. W jego skład będzie wchodził wniosek dotyczący przeglądu dyrektywy w sprawie podatku energetycznego, który dostosuje ją w pełni do celów w zakresie energetyki i zmian klimatu, oraz analiza dotycząca sposobów wykorzystania VAT i innych instrumentów podatkowych do wspierania efektywności energetycznej. Komisja będzie kontynuować swoje starania o liberalizację rynku energooszczędnych towarów i usług związanych z efektywnością energetyczną również w kontekście **negocjacji handlowych**.

Zwiększenie efektywności energetycznej w innych krajach uprzemysłowionych i we wschodzących gospodarkach jest równie ważne jak w przypadku Europy. Osiągnięcie postępów w zakresie światowego porozumienia w sprawie zmian klimatu stanowiłoby ważną zachętę do współpracy w dziedzinie efektywności energetycznej. Efektywność energetyczna powinna stanowić jeden z głównych celów Wspólnoty Energetycznej w nadchodzących latach. Komisja oprze się na **międzynarodowym partnerstwie na rzecz współpracy w dziedzinie efektywności energetycznej**, które zostało uzgodnione z Chinami, Indiami i Koreą w lipcu 2008 r., w ramach grupy G8, aby wesprzeć wspólne normy dotyczące produktów i ambitne działania w dziedzinie efektywności energetycznej na całym świecie. Komisja będzie uczestniczyć w zainicjowaniu tego partnerstwa w 2009 r. w formie umowy wykonawczej Międzynarodowej Agencji Energii. W tym kontekście szczególnego znaczenia nabiera współpraca zewnętrzna Międzynarodowej Agencji Energii z krajami wschodzącymi.

Efektywność energetyczna musi stanowić trwały priorytet wspólnotowej polityki energetycznej. W 2009 r. Komisja dokona oceny **planu działania na rzecz racjonalizacji zużycia energii** i przygotuje bardziej ukierunkowany plan działania, zgodnie z życzeniem Rady Europejskiej wyrażonym w czerwcu 2008 r.

2.5. Optymalne wykorzystanie własnych zasobów energetycznych UE

Energia wyprodukowana w UE stanowi 46 % łącznego zużycia energii²⁴. Przed inicjatywą „20-20-20” przewidywano spadek tego udziału do 36 % w skali roku 2020²⁵. Dzięki wdrożeniu nowej polityki energetycznej wartość ta utrzyma się na poziomie ok. 44 % zużycia w UE²⁶.

Ważny element Planu działania dotyczącego bezpieczeństwa energetycznego i solidarności energetycznej UE powinny stanowić wszelkiego typu opłacalne działania, jakie można podjąć w celu wspierania rozwoju i wykorzystania własnych zasobów.

Rozwój **odnawialnej energii** takiej jak energia wiatru, słoneczna, wodna, z biomasy i morskich zasobów energetycznych musi być traktowany jako największe potencjalne własne źródło energii w UE. Obecnie odnawialna energia stanowi ok. 9 % końcowego zużycia energii w UE. Uzgodniony cel zakłada zwiększenie jej udziału do 20 % w 2020 r. Po wejściu w życie nowej dyrektywy w sprawie odnawialnych źródeł energii Komisja skupi się na monitorowaniu i ułatwianiu prawidłowego i terminowego wdrażania tej dyrektywy oraz na nierozstrzygniętych jeszcze kwestiach praktycznych, które mogą utrudnić faktyczne i szybkie rozpowszechnienie się energii odnawialnej na rynku, jak np. ograniczenia dotyczące sieci. Bazując na doświadczeniach zgromadzonych w związku z nową dyrektywą w sprawie odnawialnych źródeł energii, Komisja przedstawi **komunikat na temat przewyższania barier napotykanym przez energetykę odnawialną w UE**, w którym wskaże takie bariery i zaproponuje sposoby ich usunięcia.

Aby stworzyć odpowiednie mechanizmy finansowania masowego rozwoju energetyki odnawialnej na poziomie UE, Komisja współpracuje z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju oraz innymi instytucjami finansowymi w celu uruchomienia **inicjatywy na rzecz finansowania zrównoważonej energii**, o której mowa powyżej. Inicjatywa ta umożliwi zebranie znacznych środków finansowych na rynkach kapitałowych, które zostaną przeznaczone na inwestycje w efektywność energetyczną, odnawialne energie, czyste technologie wykorzystywania paliw kopalnych oraz produkcję w europejskich miastach energii elektrycznej w skojarzeniu z ciepłem, przy wykorzystaniu energii odnawialnej.

Technologia odgrywa kluczową rolę w maksymalizacji naturalnych zasobów UE. Zapotrzebowanie na energię odnawialną będzie rosło w miarę wprowadzania ambitniejszych celów dotyczących emisji gazów cieplarnianych, dlatego konieczne jest działanie na rzecz szybkich postępów w konkurencyjnej, efektywnej i zrównoważonej produkcji energii odnawialnej. Produkcja energii odnawialnej jest nie tylko priorytetem w zakresie bezpieczeństwa energetycznego i zrównoważonej energii, ale stanowi również autentyczną ogromną szansę dla gospodarki UE. Cel ten jest obecnie realizowany w kontekście strategicznego planu w dziedzinie technologii energetycznych, który został zatwierdzony przez Radę Europejską w 2008 r.²⁷. Osiągnięto już widoczne postępy we wprowadzaniu tego planu w życie, w tym w zakresie sześciu europejskich inicjatyw przemysłowych: energii wiatru, słonecznej, bioenergii (biopaliw drugiej generacji), CCS (wychwytywania, przewozu i

---

²⁴ Eurostat, 2006 r.; zużycie obejmuje zasobnie paliwa.

²⁵ Prognoza bazowa zakładająca umiarkowane ceny ropy naftowej; zob. przypis 4.

²⁶ Scenariusz zakładający prowadzenie nowej polityki energetycznej w warunkach wysokich cen ropy naftowej; zob. przypis 4.

²⁷ COM(2007) 0723; ec.europa.eu/energy/res/setplan/communication_2007_en.htm

składowania dwutlenku węgla), sieci elektroenergetycznych i zrównoważonego rozszczepiania jądrowego. Inicjatywy te powstają w bliskiej współpracy z istniejącymi platformami technologicznymi i przemysłem europejskim. Kolejnym krokiem będzie komunikat w sprawie finansowania technologii niskoemisyjnych, który zostanie przedstawiony w 2009 r. przez Komisję, w bliskiej współpracy z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym. Komisja oceni potrzebne zasoby i możliwe źródła finansowania oraz zaproponuje metody unijnego wsparcia dużych projektów prezentujących doświadczenia, w tym maksymalnie dwunastu demonstracyjnych obiektów służących do wychwytywania i składowania dwutlenku węgla. W komunikacie tym zostaną uwzględnione wyniki toczącej się obecnie debaty na temat zmiany dyrektywy w sprawie systemu handlu uprawnieniami do emisji, w tym na temat możliwości wykorzystania dochodów z aukcji oraz uprawnień do emisji przeznaczonych na określony cel do przyspieszenia realizacji niezbędnych projektów demonstracyjnych.

Węgiel pozostaje niezbędnym składnikiem zaopatrzenia wewnętrznego Europy w energię i ważną alternatywą wobec ropy naftowej i gazu. Paliwo to oferują w dużych ilościach liczni dostawcy z całego świata i można je stosunkowo łatwo składować. Wytwarzanie energii elektrycznej w procesie spalania węgla zyskuje na znaczeniu w wielu regionach świata, natomiast w Europie prognozowane jest utrzymanie znacznego udziału węgla i lignitu w wewnętrznej produkcji energii. Główną wadą tego paliwa jest wysoka emisja dwutlenku węgla. Jego dłuższe wykorzystywanie da się pogodzić z celem ochrony klimatu tylko wówczas, gdy dominować będą wysokowydajne elektrownie, a technologie wychwytywania i składowania dwutlenku węgla (CCS) staną się powszechnie dostępne. Rozwój technologii CCS w Europie i w pozostałych regionach świata będzie zależeć od odpowiednich regulacji prawnych, cen uprawnień do emisji dwutlenku węgla oraz dostępności nowych technologii i procesów. Wprowadzenie obowiązkowych norm dotyczących emisji CO₂ powinno być rozważane dopiero wówczas, gdy dostępne będą wyniki oceny projektów demonstracyjnych w skali przemysłowej, zwłaszcza gdy zachęty przewidziane w systemie handlu uprawnieniami do emisji, o którym mowa powyżej, okażą się niewystarczające. Realizacja celu, który postawiła przed sobą Europa w postaci wybudowania do 2015 r. dwunastu komercyjnych elektrowni demonstracyjnych, oraz zobowiązania grupy G8 do uruchomienia do 2020 r. dwudziestu elektrowni demonstracyjnych w różnych regionach świata będzie wymagało większych zachęt, niż są dostępne obecnie.

Europejskie zasoby gazu i ropy naftowej zmniejszają się, ale wysokie ceny ropy i fakt, że własne zasoby są bezpieczniejsze, a tym samym mają większą wartość, powodują większe zainteresowanie wydobyciem wewnętrznych rezerw **ropy naftowej i gazu** oraz niekonwencjonalnych surowców energetycznych, o ile jest to możliwe z zachowaniem zasady zrównoważonego rozwoju. Inne paliwa dostępne w pewnych regionach UE, takie jak łupek naftowy i torf, mogą się również przyczynić do zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego niektórych państw członkowskich.

Przy uwzględnieniu niekonwencjonalnych surowców energetycznych, łączne rezerwy gazu EOG zwiększą się czterokrotnie, do 60 000 mln ton ekwiwalentu ropy naftowej, chociaż ich eksploatacja wiąże się niekiedy z dużymi problemami technicznymi i środowiskowymi. Komisja rozpocznie dyskusję na „berlińskim” forum paliw kopalnych²⁸ poświęconą wyborowi dodatkowych środków, jakie można podjąć na szczeblu wspólnotowym i krajowym (zwłaszcza w ramach partnerstwa z Norwegią), aby zwiększyć opłacalny i zgodny z wymogami ochrony środowiska dostęp do własnych zasobów paliw kopalnych w UE.

---

²⁸ http://ec.europa.eu/energy/oil/berlin/index_en.htm

Zdolności w zakresie rafinacji ropy naftowej stanowią inny ważny czynnik przyczyniający się do bezpieczeństwa energetycznego UE. Ważna jest większa przejrzystość w odniesieniu do równowagi popytu i podaży w dziedzinie zdolności rafineryjnych, wymaganej do zaspokojenia potrzeb UE, uwzględniająca również czynniki napędzające zapotrzebowanie (głównie inicjatywy w dziedzinie ekologicznego transportu), a zwłaszcza obawy związane z dostępnością oleju napędowego w przyszłości. W 2010 r. komisyjne obserwatorium rynku energii przygotuje **komunikat w sprawie zdolności rafineryjnych i zapotrzebowania na ropę naftową w UE**.

Energia jądrowa przyczynia się do bezpieczeństwa dostaw energii w UE jako główne źródło podstawowej energii elektrycznej oraz nie zwiększa emisji gazów cieplarnianych, wpływając tym samym korzystnie na zmiany klimatu. UE zaopatruje się w uran z różnych źródeł, które znajdują się w stabilnych regionach (niemal połowa zapotrzebowania UE jest pokrywana przez Australię i Kanadę), a koszt uranu ma niewielki wpływ na cenę energii elektrycznej. Jedna trzecia energii elektrycznej wytwarzanej w UE powstaje w elektrowniach jądrowych.

Jak wskazano w komunikacie poświęconym aktualizacji przykładowego programu energetyki jądrowej, który towarzyszy niniejszemu przeglądowi, w perspektywie najbliższych 10-20 lat większość elektrowni jądrowych w UE osiągnie kres pierwotnie zakładanego okresu eksploatacji. Do 2020 r. udział energii jądrowej w łącznej produkcji energii elektrycznej znacznie się zmniejszy, o ile nie zostaną podjęte decyzje o nowych inwestycjach. Decyzje o przedłużeniu okresu istnienia, o nowych inwestycjach lub zastąpieniu starych obiektów nabierają pilnego charakteru, zwłaszcza w świetle wspólnotowego celu zakładającego redukcję emisji CO₂.

Decyzja o ewentualnych inwestycjach w energię jądrową należy do każdego państwa członkowskiego, ale ramy bezpieczeństwa jądrowego i środków ochrony stosowane na obszarze UE stanowią obiekt wspólnego zainteresowania. Musi istnieć pewność, że UE utrzymuje w odniesieniu do wytwarzania energii jądrowej najwyższe standardy w dziedzinie bezpieczeństwa, ochrony, nierozprzestrzeniania i dbałości o środowisko naturalne. UE powinna zatem opracować wspólne ramy prawne dotyczące bezpieczeństwa instalacji jądrowych i gospodarowania odpadami jądrowymi.

Po powołaniu Grupy Wysokiego Szczebla ds. Bezpieczeństwa Jądrowego i Gospodarowania Odpadami, w której skład będą wchodzić krajowe organy regulacyjne, oraz w nawiązaniu do dyskusji toczonych na Europejskim Forum Energii Jądrowej, Komisja przedstawi zatem w 2008 r. **zmieniony wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie stworzenia wspólnotowych ram bezpieczeństwa jądrowego**.

3. W STRONĘ WIZJI NA ROK 2050

Ponieważ światowy popyt na ropę naftową stale rośnie, a moce produkcyjne wielu istniejących pól naftowych maleją, utrzymanie równowagi podaży i popytu stanie się coraz trudniejsze, być może nawet niemożliwe. Potrzeba podjęcia działań w związku ze zmianami klimatu będzie wymagać masowego przedstawienia się na wysokowydajne, niskoemisyjne technologie energetyczne.

W agendzie UE na 2020 r. wymieniono pierwsze niezbędne kroki w tym kierunku. Głębokie zmiany strukturalne, takie jak wytwarzanie energii elektrycznej bez emisji dwutlenku węgla czy gwałtowny przełom technologiczny porównywalny z uniezależnieniem transportu od ropy naftowej, będą wymagać znacznie dłuższego horyzontu czasowego, ale wymagają dokonania już dzisiaj określonych wyborów ze strony decydentów, inwestorów, instytucji edukacyjnych

i naukowców. W 2010 r. Komisja przedstawi w związku z tym wniosek w sprawie odnowienia polityki energetycznej dla Europy, z myślą o wyznaczeniu agendy politycznej na 2030 r. oraz wizji polityki energetycznej na 2050 r. Wniosek ten będzie bazować na szerokich konsultacjach, w ramach których zostaną zbadane potencjalne długoterminowe cele takie jak:

- *Ograniczenie do 2050 r. emisji dwutlenku węgla powodowanych w związku z zaopatrzeniem UE w energię elektryczną.* Cel ten stanowi ogromne wyzwanie, ale jego zrealizowanie jest konieczne, aby UE mogła wywiązać się z przypadającego jej zadania dotyczącego zmniejszenia do 2050 r. światowej emisji gazów cieplarnianych w celu zapobieżenia zmianom klimatu. Będzie to wymagać stosowania w większym stopniu energii odnawialnej, wychwytywania i składowania dwutlenku węgla oraz – w przypadku zainteresowanych państw – również energii jądrowej. Wprowadzenie systemu handlu uprawnieniami do emisji ułatwi przestawienie się na niskoemisyjne wytwarzanie energii elektrycznej dzięki zastąpieniu istniejących elektrowni nowocześniejszymi (połowa obecnych elektrowni dobiegnie końca swojego cyklu życiowego do 2030 r.). Pod warunkiem szybkiego podejmowania strategicznych decyzji inwestycyjnych, we wczesnych latach dwudziestych XXI wieku niskoemisyjna produkcja energii elektrycznej w Europie będzie stanowić niemal dwie trzecie łącznej produkcji (jej obecny udział wynosi 44 %).
- *Uniezależnienie transportu od ropy naftowej.* Przystawienie się na samochody o napędzie elektrycznym, wodorowym i alternatywnym jest długotrwałym procesem i wymaga przeprowadzenia ogromnych zmian we wspólnotowej infrastrukturze transportowej. Na podstawie komunikatu Komisji z 2008 r. poświęconego ekologicznemu transportowi w Europie Komisja zbada, jakie działania są konieczne, aby UE znalazła się w awangardzie tych zmian. Komisja rozważy w szczególności: (i) potrzebę wprowadzenia ulg podatkowych i innych zachęt (z poszanowaniem przepisów dotyczących pomocy państwa) motywujących do zakupu bardziej ekologicznych pojazdów i pojazdów o napędzie elektrycznym, wodorowym i biometanowym oraz do wczesnego wycofywania z ruchu pojazdów starszego typu, które emitują więcej zanieczyszczeń; (ii) możliwość wprowadzenia wymogu, zgodnie z którym określony minimalny procent wszystkich nowych pojazdów administracji publicznej i samorządowej musiałby mieć napęd elektryczny, wodorowy lub biometanowy; oraz (iii) potencjalny wymóg zobowiązujący stacje paliw do wprowadzenia niezbędnej infrastruktury, aby umożliwić szybki rozwój alternatywnego transportu w Europie. Komisja rozważy również sposoby przyspieszenia dalszego wzrostu energooszczędności pojazdów po 2012 r.
- *Budynki energooszczędne i budynki o pozytywnym bilansie energetycznym.* 40 % końcowego zużycia energii przypada na budynki. Budynki mogą być projektowane i eksploatowane w taki sposób, by nie zużywały więcej energii niż są w stanie same wytworzyć, a nawet tak, by stawały się producentami energii netto. Komisja ustanowi wspólne zasady pozwalające zdefiniować budynki niskoemisyjne lub zeroemisyjne oraz budynki energooszczędne (pasywne) i autonomiczne, oraz w razie potrzeby, zaproponuje środki mające na celu zwiększenie liczby takich budynków. Innym pilnym zadaniem jest adaptacja już wybudowanych budynków. Dokonane dzisiaj inwestycje w już wybudowane budynki mogą zmniejszyć nasze zapotrzebowanie na energię w przyszłych dziesięcioleciach i przyczynić się do osiągnięcia celów UE w zakresie redukcji emisji. Komisja i państwa członkowskie przeanalizują warunki na rynkach wewnętrznych i zachęty sprzyjające takim inwestycjom zwiększającym energooszczędność sektora budownictwa mieszkaniowego.

- *Inteligentna, wzajemnie połączona sieć elektryczna.* Współczesna sieć została stworzona z myślą o przesyłaniu energii elektrycznej z wielkich elektrowni do krajowych sieci dystrybucji detalicznej. Sieć przyszłości będzie musiała uwzględniać wpływ zmian klimatu i służyć potrzebom zintegrowanego rynku europejskiego, na którym obok dużych elektrowni będzie działać wielu drobnych dostawców odnawialnej energii (np. farmy wiatrowe czy domy produkujące energię), którzy będą wносить coraz większy wkład w zagwarantowanie gospodarce UE podstawowego zaopatrzenia w energię elektryczną. Zdecentralizowane wytwarzanie energii będzie wymagało wprowadzenia ogromnych zmian we wspólnotowej sieci energetycznej. Należy zbadać bardziej szczegółowo takie koncepcje jak okružający Europę pierścień morskiej supersieci, który podłączy głównych konsumentów do południowych źródeł energii słonecznej, zachodnich – energii fal morskich oraz północnych – energii wiatrowej i wodnej. Do zwiększenia oszczędności energii mogą się w dużym stopniu przyczynić na szczeblu detalicznym także inteligentne liczniki i układy regulacji oraz zachęty do rozwoju pojazdów elektrycznych.
- *Wspieranie globalnego wysokowydajnego i niskoemisyjnego systemu energetycznego.* Dobroczynne skutki ambitnej europejskiej strategii energetycznej na lata 2030-2050 mogą zostać zwielokrotnione dzięki przekonaniu innych państw do pójścia w ślady Europy i wspieraniu ich w tych dążeniach. Osiągnięcie postępów w zakresie światowego porozumienia w sprawie zmian klimatu będzie stanowić ważną zachętę do globalnych zmian. Wczesna, ambitna strategia przekształcenia systemu energetycznego w Europie pomoże europejskiemu przemysłowi samochodowemu, budowlanemu i energetycznemu osiągnąć pozycję światowego lidera technologii.

Powyższy wykaz kwestii do rozważenia nie ma charakteru wyczerpującego, ale przykładowy, i skupia się na technologiach, które sprawdzono już w skali eksperymentalnej. Reprezentują one zasadnicze przełomy technologiczne, do których dojdzie tylko wówczas, gdy będzie istniała skoordynowana strategia obejmująca badania i rozwój technologiczny, rozwój inwestycji i infrastruktury, w tym w skali obejmującej cały kontynent.

W celu osiągnięcia postępów w tej dziedzinie Komisja przygotowuje, w ramach strategicznego planu w dziedzinie technologii energetycznych, **mapę drogową Polityki Energetycznej na 2050 r.** wskazującą działania, jakie muszą zostać podjęte w konsultacji z urzędnikami, nauczycielami akademickimi i branżowymi ekspertami w państwach członkowskich, w celu ułatwienia (w razie potrzeby) jej wdrażania na szeroką skalę. W mapie drogowej zostaną przedstawione działania konieczne do zredukowania do zera emisji dwutlenku węgla związanych z zaopatrzeniem UE w energię, do 2050 r., oraz dostępne rozwiązania służące osiągnięciu tego celu.

4. WNIOSKI

Wnioski Komisji dotyczące emisji gazów cieplarnianych, energii odnawialnej i wewnętrznego rynku energii określają warunki ramowe, które powinna spełnić Europa, aby osiągnąć cele przyjęte przez Radę na 2020 r. Dzięki tym wnioskom dokonany zostanie pierwszy znaczący krok w kierunku przekształcenia UE w zrównoważony rynek energii opierający się na niskoemisyjnych i bezpiecznych technologiach, który przyczyni się do wzrostu dobrobytu i powstawania nowych miejsc pracy w UE. Pierwszym niezbędnym elementem polityki bezpieczeństwa energetycznego dla Europy jest szybkie uzgodnienie i wprowadzenie w życie powyższych wniosków.

- Same działania „20-20-20” nie zaspokoją jednak potrzeb UE w zakresie bezpieczeństwa energetycznego. W odpowiedzi na wezwanie Rady Europejskiej z dnia 15 i 16

października 2008 r. do zintensyfikowania prac nad bezpieczeństwem energetycznym, Komisja proponuje pięciopunktowy **Plan działania dotyczący bezpieczeństwa energetycznego i solidarności energetycznej** i wzywa Radę oraz Parlament, aby potwierdziły potrzebę: wzmożenia starań o opracowanie skutecznej zewnętrznej polityki energetycznej; zajmowania jednolitego stanowiska (“mówienia jednym głosem”); określenia infrastruktury najważniejszej dla bezpieczeństwa energetycznego UE, a następnie zapewnienia jej wybudowania; oraz spójnego działania na rzecz pogłębienia partnerstwa UE z najważniejszymi dostawcami energii, krajami tranzytowymi i konsumentami. W związku z tym wzywa się Radę i Parlament do zatwierdzenia poniższych działań.

- w ramach pierwszego kroku – sześciu priorytetów, które zostały wskazane przez Komisję jako niezbędne dla zagwarantowania bezpieczeństwa energetycznego UE: południowego korytarza gazowego, zdywersyfikowanych i dostatecznych dostaw ciekłego gazu ziemnego do Europy, skutecznego wzajemnego połączenia regionu Morza Bałtyckiego z resztą UE, śródziemnomorskiego pierścienia energetycznego, odpowiednich, przebiegających z północy na południe wzajemnych połączeń elektrycznych i gazowych w Europie Środkowej i Południowo-Wschodniej, oraz północnomorskiej sieci przesyłowej morskiej energii wiatrowej.

Komisja zwraca się ponadto do Rady i Parlamentu Europejskiego o zaakceptowanie:

- w ramach drugiego kroku – zamiaru Komisji dotyczącego określenia i zakomunikowania Radzie i Parlamentowi Europejskiemu do przełomu roku 2009 i 2010 konkretnych działań, które są konieczne do wprowadzenia tych projektów w życie;
- w ramach trzeciego kroku – zamiaru Komisji dotyczącego rozważenia przedstawienia w 2010 r. (w oparciu o odpowiedź na zieloną księgę) nowego instrumentu na rzecz bezpieczeństwa energetycznego i infrastruktury energetycznej UE, bazującego na istniejącym instrumencie TEN-E;
- stanowczego zamiaru Komisji dotyczącego zagwarantowania budowy południowego korytarza gazowego i zachęcenia wspólnotowych instytucji finansowych do bliskiej współpracy z Komisją w celu zbadania możliwości wprowadzenia systemu zakupów zbiorczych gazu kaspijskiego („Caspian Development Corporation”);
- zamiaru Komisji dotyczącego przedstawienia środków koniecznych do zapewnienia zajmowania jednolitego stanowiska przez UE w międzynarodowych kwestiach energetycznych oraz w kwestii działań, o których mowa w pkt 2.1;
- zamiaru Komisji dotyczącego większej współpracy z Afryką w kwestiach energetycznych za pośrednictwem afrykańsko-europejskiego partnerstwa energetycznego oraz położenia większego nacisku na promowanie w Afryce odnawialnej energii za pomocą polityki UE na rzecz rozwoju;
- pakietu z 2008 r. na rzecz efektywności energetycznej, przy czym jednocześnie zachęca się Radę i Parlament Europejski do przyspieszenia prac nad osiągnięciem szybkiego porozumienia w kwestii poszczególnych elementów tego pakietu;
- proponowanej zmiany dyrektywy o zapasach ropy oraz zamiaru Komisji dotyczącego przedstawienia w 2010 r. wniosku w sprawie udoskonalenia dyrektywy dotyczącej bezpieczeństwa dostaw gazu;
- zamiaru Komisji dotyczącego wspierania zgodnej z wymogami ochrony środowiska eksploatacji własnych zasobów paliw kopalnych w UE oraz zachęcenia „berlińskiego”

forum paliw kopalnych do opracowania konkretnego pakietu zaleceń w sprawie działania niezbędnego do realizacji tego celu;

- zamiaru Komisji dotyczącego przedstawienia, w oparciu o doświadczenia zgromadzone w związku z nową dyrektywą w sprawie odnawialnych źródeł energii, komunikatu na temat przezwyciężenia barier napotykanym przez energetykę odnawialną w UE;
- zmienionego wniosku dotyczącego dyrektywy w sprawie stworzenia wspólnotowych ram bezpieczeństwa jądrowego;
- propozycji dotyczącej uruchomienia inicjatywy na rzecz finansowania zrównoważonej energii jako wspólnego projektu Komisji i Europejskiego Banku Inwestycyjnego, której celem będzie zbieranie znacznych środków finansowych na rynkach kapitałowych na potrzeby inwestycji w efektywność energetyczną, odnawialne energie i czyste technologie wykorzystywania paliw kopalnych;

UE powinna ponadto zacząć przygotowywać swoją przyszłość energetyczną w dłuższym horyzoncie czasowym. W 2010 r. Komisja przedstawi w związku z tym wniosek w sprawie odnowienia polityki energetycznej dla Europy, z myślą o wyznaczeniu agendy politycznej na 2030 r. oraz wizji polityki energetycznej na 2050 r., które znajdą swoje odbicie w nowym planie działania.

ZALĄCZNIK

Załącznik 1 – Główne scenariusze dotyczące roku 2020

W tabeli poniżej przedstawiono profil energetyczny UE w 2005 r. i przewidywany profil w 2020 r., w oparciu o cztery scenariusze: (i) scenariusz bazowy, w którym nie wprowadzono polityki energetycznej dla Europy, a cena ropy naftowej wynosi 61 USD za baryłkę; (ii) scenariusz, w którym nie wprowadzono polityki energetycznej dla Europy, a cena ropy naftowej wynosi 100 USD za baryłkę; (iii) scenariusz, w którym wprowadzono politykę energetyczną dla Europy, a cena ropy naftowej jest umiarkowana (61 USD); (iv) scenariusz, w którym wprowadzono politykę energetyczną dla Europy, a cena ropy naftowej jest wysoka (100 USD).

EU-27 mln ton ekwiw. ropy naftowej	2005	Scenariusz bazowy ²⁹ , cena ropy 61\$ za baryłkę	Scenariusz bazowy, cena ropy 100\$ za baryłkę	Scenariusz nowej polityki energetycznej, cena ropy 61\$ za baryłkę	Scenariusz nowej polityki energetycznej, cena ropy 100\$ za baryłkę
Zapotrzebowanie na energię pierwotną	1811	1968	1903	1712	1672
Ropa naftowa	666	702	648	608	567
Gaz	445	505	443	399	345
Paliwa stałe	320	342	340	216	253
Energia odnawialna	123	197	221	270	274
Energia jądrowa ³⁰	257	221	249	218	233

Produkcja energii w UE	896	725	774	733	763
Ropa naftowa	133	53	53	53	52
Gaz	188	115	113	107	100
Paliwa stałe	196	142	146	108	129
Energia odnawialna	122	193	213	247	250
Energia jądrowa	257	221	249	218	233

²⁹ Scenariusz bazowy stanowi prognozę opierającą się na obecnych trendach. Obejmuje on wyłącznie polityki wdrożone do końca 2006 r.

³⁰ Zakłada stopniowe wycofywanie się niektórych państw członkowskich z energii jądrowej od końca 2006 r.

Import netto	975	1301	1184	1033	962
Ropa naftowa	590	707	651	610	569
Gaz w mln. ton ekwiw. ropy naftowej (w <i>mln m³</i>)	257 (298)	390 (452)	330 (383)	291 (337)	245 (284)
Paliwa stałe	127	200	194	108	124
Końcowe zapotrzebowanie na energię elektryczną	238	303	302	257	260

Bardziej szczegółowe analizy znajdują się w załączonym dokumencie roboczym służb Komisji „Europe's current and future energy position: demand – resources – investment” (Obecna i przyszła sytuacja energetyczna Europy: zapotrzebowanie, zasoby, inwestycje). Proszę zwrócić uwagę, że dwie ostatnie kolumny przedstawiają prognozowany obraz dostaw energii do UE po zrealizowaniu w pełni celów 20-20-20, w oparciu o model PRIMES.